

Santurari de Corbera

Castellar del Riu

Ubicació

Comarca: Berguedà
Lloc/Adreça: A la zona d'Espinalbet.
Emplaçament A la zona est del municipi, per sobre d'Espinalbet. Agafar el camí asfaltat de davant del càmping.

Coordenades:

Latitud: 42.12417
Longitud: 1.80739
UTM Est (X): 401422
UTM Nord (Y): 4664251

Classificació

Número de fitxa 08050 - 7
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Conjunt arquitectònic
Estil / època: Modern Barroc Contemporani
Segle XVII-XX
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Número inventari IPA NÚM. 3205
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Religios
Titularitat Privada
Titular: 08049A0050005300000OE
Autoria de la fitxa Sara Simon Vilardaga
Data de registre de la fitxa: dt., 07/06/2011 - 02:00

Descripció

El conjunt arquitectònic del Santuari de Corbera està format per l'església, la casa rectoral i antiga hostatgeria (mostrant una estructura principal bastida en època barroca i ampliada al segle XVIII i amb posterioritat). Les edificacions defineixen una gran estructura de planta rectangular (església, rectoria i hostatgeria) orientada amb la façana principal a migdia, coberta a dos vessants, i amb una altra construcció al costat sud-oest (de planta allargada i també coberta a dos vessants) que constitueix una ampliació de les dependències, entre ambdues conformen una placeta al davant de la porta d'accés a l'església. El conjunt està bastit en un terreny amb força desnivell fet que determina que l'ampliació del costat de ponent mostri major alçada, especialment en la part més sud.

L'església és d'una sola nau amb coberta de volta de canó amb llunetes i amb una capella lateral a cada banda, situades just abans del presbiteri. El presbiteri, situat a la banda nord, és diferenciat de la resta de la nau per uns graons, des d'aquí s'accedeix al cambril de la marededéu a través d'unes escales que hi condueixen. Al costat de ponent del presbiteri hi ha la sagristia. Al costat sud, sobre la porta d'accés s'alça el cor. La façana principal de l'església, orientada vers a migdia, és presidida per un portal adovellat, damunt hi ha una representació de la Mare de Déu de Corbera feta en rajola pintada, a sobre un òcul que dona llum a l'interior i clou la façana un campanar d'espadanya de dues obertures. L'interior de l'església mostra les parets totalment arrebossades i pintades, en els murs de la nau simulant un carreuat amb un sòcol llis, parts amb imitació de marbrejat i alguns altres elements geomètrics. Tanmateix també hi podem veure al centre dels murs pintures figuratives amb escenes bíbliques, quadres que també trobem al presbiteri però amb representació d'altres passatges. La volta també es mostra pintada amb acabats diversos, però amb més profusió de detalls a la zona del presbiteri. A l'interior una llinda ens indica la data 1768 incisa amb una creu a sobre.

El conjunt de les diferents construccions es troben bastides amb murs de pedra formats per un paredat irregular i carreus a les cantonades. A principis de segle XX, segons fotografies de l'època, podem saber que les seves façanes es trobaven recobertes d'un revestiment de morter. La majoria de les obertures de les dependències de la rectoria i l'hostatgeria són força senzilles, alguns exemples són més treballats, amb llinda plana monolítica i carreus als brancals, com és el cas de la porta d'accés a l'antiga rectoria que a més té a la llinda la data 1721 incisa (moltes de les finestres són amb llinda plana de fusta). L'interior d'aquests edificis conserven estances i habitacions que configuren una distribució similar a les masies i cases rurals de l'època moderna. Algunes de les estructures que destaquen del conjunt són la cisterna, el dipòsit, i els baixos, entre altres. A la zona dels baixos trobem una mena de porxo d'accés, presidit per una gran obertura d'arc de mig punt adovellat, amb una cartel·la a la clau amb la data 1785. Els baixos compta amb diferents espais coberts tots amb volta encofrada de pedra. Espais que haurien estat utilitzats sobretot pel bestiar.

Observacions:

A la part sud del conjunt arquitectònic trobem diferents murs de marge fets en pedra seca que delimitaven antigues feixes de conreu, així com alguns que feien de contenció del camí d'accés.

Al fons del pendent on s'alça el santuari, al davant, s'obren uns amplis prats de pastura i antics camps de conreu, coneguts com els Plans de Corbera. Aquests han estat lloc habitual de colònies i estades a la zona.

El temple era presidit per un retaule barroc fet per Pau Costa, que es va destruir durant la guerra civil. La proximitat del Santuari de Queralt potser ha determinat que el de Corbera no tingui tanta devoció, però gaudeix també de popularitat a la comarca i és lloc de visita i pas de molts excursionistes. Al peu del santuari transcorre el camí que baixa cap Espinalbet i connecta amb Queralt, la ruta és el GR-107 que també s'anomena Camí dels Bons Homes.

Com la majoria de santuaris marians, el de Corbera també compta amb la llegenda de la troballa de la seva verge, la Marededéu de Corbera per uns pastors en una cova.

El diumenge després del 8 de setembre (diada de les marededéus trobades i Gala de Queralt) es celebra la Gala de Corbera, amb representació del Ball de la Coca.

En les diferents estructures que conformen el conjunt del santuari són visibles diversos paraments i

acabats dels seus murs i dels elements arquitectònics, aquest fet respon a les diferents fases constructives que ha experimentat el santuari i que li han aportat la fisonomia actual.

Les dependències de l'extrem de ponent formen part d'una comunitat de monges, no hem accedit al seu interior, són les estances que actualment són emprades per fer-hi estades o convivències. També al costat de ponent, en concret l'estructura que s'adossa a la nau de l'església tampoc ha estat visitada. Pel que fa a les dependències de l'extrem de llevant, a les quals si que hi hem tingut accés, són les que havien conformat l'antiga rectoria o casa rectoral, i que posteriorment va ser emprada també com a hostatgeria, casa de venda de records, etc.

Història

Ja a finals de l'època medieval devia existir una església, Sant Vicenç de Corbera, que es creu que devia ocupar el mateix indret on s'alça el santuari, o si més no en un lloc molt proper. El lloc apareix esmentat ja l'any 899, en concret la mateixa acta de consagració de l'església de Sant Vicenç de Corbera feta pel bisbe Nantigís a prec de Ranesind i dels habitants del lloc. Llavors figura la parròquia de Corbera situada dins l'antic comtat de Berga (in locum vocitatum Corbera). En l'acta es disposaren també les obligacions anuals de l'església vers Sant Maria de la Seu. Corbera també consta esmentat en l'acta de Consagració de Sant Martí d'Avià, datada l'any 907; en aquest document Corbera apareix com un dels límits de l'església consagrada. Segons es desprèn d'una venda datada el 1077 d'un alou a Vilosiu, per part d'Arnau i Ermessenda a Guillem i Arsenda, es diu que aquest alou es troba al comtat de Berga en l'appendix de Corbera. Es creu que l'església va perdre aviat l'advocació de Sant Vicenç, i podria tenir haver estat paral·lel a un abandonament de l'edifici. Actualment no són visibles elements de l'època medieval. Al segle XVII amb la transformació del lloc amb un Santuari dedicat a la Mare de Déu es degué bastir de bell nou tota l'estructura. (VVAA:1991:58) De fet la fisonomia del què ens ha arribat avui dia respon sobretot al període barroc, entorn als segles XVII i especialment amb ampliacions del segle XVIII i amb les modificacions que es realitzaren posteriorment. A grans trets la seqüència cronologia de construcció de les estructures assenyalava una primera fase d'obres realitzades entre 1677 i 1682, amb la portalada que data vers el 1689. Posteriorment, entre els anys 1734 i 1749 es situen l'ampliació de l'estructura cap a llevant i ponent. La construcció del campanar d'espadanya data del 1760 (o 1766), i l'obertura de l'ull de bou a la façana principal del temple del 1763. Uns anys després, en concret al 1766 consta que es va construir un celler als baixos i ja cap al 1771 un porxo. Poc després es va bastir la porxada i el dipòsit de la font que hi ha al pla de les freixeres, al darrera del conjunt; obres que consten realitzades entre els anys 1775 i 1776. L'ampliació de l'estable, la volta i l'arc d'entrada consta realitzada els anys 1784 i 1787. D'altra banda, el conjunt es va engrandir amb l'ampliació del cos principal pel costat de ponent a inicis del segle XIX, consta el 1802. I ja a finals de segle XIX (1898) es documenten les obres de la caseta de baix. Consta que a principis del segle XX encara s'oferia servei d'hostatgeria per poder-s'hi allotjar. Al llarg del segle XX un dels fets més significatius és la destrucció del retaule de l'altar major d'estil barroc, realitzat per Tomàs i Pau Costa i datat el 1695, el retaule del Sant Crist i el Retaule de Sant Ramon (del 1850).

Bibliografia

- BRIONES, M.; SANTACREU, J. (1988): "Els goigs del Berguedà". L'Erol, núm. 23, any 1988.
- GAVIN, Josep M. (1985). "Inventari d'Esglésies. 17. Berguedà". Barcelona
- RIBERA RIBÓ, B. (1926): Monografia històrico-descriptiva del santuari de Madona de Corbera. Ed. Foment de Pietat Catalana, Barcelona.
- SANJUAN, A. (2010): Patrimoni històric de Castellar del Riu. La Patumaire Edicions, Berga.
- SERRA, Rosa. (et al.) (1991). Guia d'Art del Berguedà. Ed. Consell Comarcal del Berguedà Patronat del

Centre d'Estudis del Berguedà, Berga.

-VILADÉS, R. (1988): "Santuaris del Berguedà (2)". L'Erol, núm. 23, any 1988.

-VILADÉS, R. I SERRA, R. (1989:41-58): "Inventari del patrimoni artístic i documental, religiós i civil desaparegut durant la Guerra Civil". L'Erol, núm. 28, any 1989.

-VV.AA.(1981) "Gran geografia Comarcal de Catalunya", vol. 2, El Berguedà, Barcelona.

-VVAA. (1985): "Catalunya Romànica. XII. El Berguedà", Fundació Enciclopèdia Catalana, Barcelona.

-VV.AA. (1990). "Catàleg de Monuments i Conjunts Històrico-Artístics de Catalunya", Direcció General del Patrimoni Cultural, Servei del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya, Barcelona.

-VV.AA. (1994:137-141). "Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya. El Berguedà", vol.5, Barcelona: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

-VV.AA. (1990). "Museu Diocesà i Comarcal de Solsona. Catàleg d'Art Romànic i Gòtic. Bisbat de Solsona, Ajuntament de Solsona i Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

